

**EGZAMIN MATURALNY
W ROKU SZKOLNYM 2015/2016**

**FORMUŁA OD 2015
(„NOWA MATURA”)**

**JĘZYK BIAŁORUSKI
POZIOM PODSTAWOWY**

**ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ
ARKUSZ MOB-P1**

MAJ 2016

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Заданне 1.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.12. Zdający odczytuje sens tekstów [...] publicystycznych, uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.

Schemat punktowania

1 p. – za poprawne sformułowanie tezy.

0 p. – za odpowiedź błędną albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Мода на адмову ад мяса і іншых прадуктаў жывёльнага паходжання авалодвае планетай і дабіраецца да Беларусі.

Заданне 1.2. (0–1)

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.10. Zdający odczytuje sens tekstu, potrafi wydzielić fragment i objaśnić jego sens [...].
--	---

Schemat punktowania

1 p. – za poprawne wyjaśnienie terminu.

0 p. – za odpowiedź błędną albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

- Веганства – гэта спосаб харчавання: выключэнне мясных прадуктаў.
- Веганства – філасофія жыцця.

Заданне 1.3. (0–2)

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.8. Zdający wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje [...] [gimnazjum].
--	---

Schemat punktowania

2 p. – za 4 poprawne odpowiedzi.

1 p. – za 3 poprawne odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

1. П
2. П
3. Ф
4. П

Заданне 1.4. (0–2)

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.9. Zdający wskazuje charakterystyczne cechy stylu tekstu, nazywa zastosowane w nim środki językowe i określa ich funkcje.
--	---

Schemat punktowania

2 p. – za wskazanie stylu tekstu i funkcji tekstu.

1 p. – za wskazanie stylu tekstu lub funkcji tekstu.

0 p. – za odpowiedź błędną albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Публіцыстычны стиль.

Функцыя тэксту: высвятляе актуальныя праблемы/надзённыя пытанні грамадства. У публіцыстычным тэксце, у адрозненне ад навуковага, дапушчальна суб'ектыўная ацэнка аўтарам закранутае праблемы.

Заданне 1.5. (0–1)

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.8. Zdający wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje [...] [gimnazjum].
--	---

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłową odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

У беларускім сельскагаспадарчым сектары найбольш прыбыткавай з'яўляецца прадукцыя раслінаводства, таму папулярнасць веганства магла б прычыніцца да эканамічнага развіцця краіны з аднаго боку, а з другога – меншых выдаткаў для пакупнікоў.

Заданне 2.1. (0–1)

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.8. Zdający rozpoznaje cechy gatunkowe tekstu.
--	---

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowo określony gatunek tekstu.

0 p. – za odpowiedź błędną albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

эсэ

Заданне 2.2. (0–2)

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.10. Zdający odczytuje sens całego tekstu [...] oraz wydzielonych przez siebie fragmentów; potrafi objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości.
--	--

A.

Schemat punktowania

1 p. – za poprawne wyjaśnienie użycia formy wykrzyknika.

0 p. – za odpowiedź błędną albo brak odpowiedzi.

Прикладовое розвязание

Клічны сказ „Смутна мне, Божа! Куды я ні гляну...”, выкарыстаны аўтарам на пачатку тэксту, звяртае ўвагу чытача, на праблему, якая яго моцна хвалюе і не пакідае раўнадушным. Функцыя такога тыпу сказаў – эмацыянальная.

Б.

Schemat punktowania

1 p. – за poprawne wyjaśnienie użycia zdania pytającego.

0 p. – за odpowiedź błędną albo brak odpowiedzi.

Прикладовое розвязание

Пытальныя сказы, як напрыклад, „Навошта кніжкі чытаць, калі ёсць вышыванка?“, з’яўляюцца сказамі пабуджальнага характару, ставяцца для разважання над закранутай праблемай, паглыбляюць пошукі над сутнасцю пытання.

Заданне 2.3. (0–1)

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.10. Zdający odczytuje sens całego tekstu [...] oraz wydzielonych przez siebie fragmentów; potrafi objaśnić ich sens [...] na tle całości.
--	---

Schemat punktowania

1 p. – за poprawne wyjaśnienie sformułowania.

0 p. – за odpowiedź błędną albo brak odpowiedzi.

Прикладовое розвязание

Словазлучэнне гаворыць пра адарванасць сучасных беларусаў ад сялянскіх каранёў, ад таго чым жылі некалі класікі беларускай літаратуры. Сучаснае пакаленне – гэта ў пераважнай большасці адукаваныя людзі, якія жывуць сучаснымі праблемамі.

Заданне 2.4. (0–1)

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.8. Zdający wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje [...] [gimnazjum].
--	---

Schemat punktowania

1 p. – за poprawną odpowiedź.

0 p. – за odpowiedź błędną albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

На маю думку, гэта проста мода.

Заданне 2.5. (0–1)

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.10. Zdający odczytuje sens [...] zdań [...].
--	--

Schemat punktowania

1 p. – za poprawne wyjaśnienie słowa „голод”.

0 p. – za odpowiedź błędną albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

У тэксце „Ганаровая вешалка”, слова „голод” выкарыстана ў пераносным значэнні і можа абазначаць: сум за традыцыяй, гісторыяй і сваімі каранямі.

Заданне 3

Тэма 1. Успаміны – крыніца шчасця ці суму? Абмяркуй праблему і абгрунтуй свой погляд. Звяртайся да ніжэй пададзенага фрагмента тэксту *Галія Янкі Брыля*, цэлага твора і іншага тэксту культуры. Твая праца павінна налічваць не менш чым 250 слоў.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego.	Zdający: 1.1. zna utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej [...].
III. Tworzenie wypowiedzi.	Zdający: 3.1. sprawnie posługuje się oficjalną odmianą języka narodowego [gimnazjum]; 3.1. tworzy dłuższy tekst pisany zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 3.2. tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę, dobiera i porządkuje argumenty, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie); 3.4. stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji.
IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	Zdający: 4.7. określa problematykę utworu [gimnazjum]; 4.10. rozpoznaje sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego.

Kryteria oceny rozprawki

A	B	C	D	E	F	G	H	I
Sformułowanie stanowiska wobec problemu podanego w poleceniu	Uzasadnienie stanowiska	Poprawność rzeczowa	Zamyśl kompozycyjny	Spójność lokalna	Styl tekstu	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu
6	Uzasadnienie trafne, szerokie i pogłębione 9 Uzasadnienie trafne i szerokie	Brak błędów rzeczowych 4	Kompozycja funkcjonalna 4	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności 2	Styl stosowny 3	Brak błędów lub nieleczone błędy nierażące 4	4	Zapis w pełni poprawny lub nieleczone błędy nierażące
3	Uzasadnienie trafne, ale wąskie 6 Uzasadnienie częściowe 4	Nie więcej niż jeden błąd rzeczowy 1	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji 2	Znaczne zaburzenia spójności 1	Styl częściowo stosowny 1	Liczne błędy nierażące lub nieleczone błędy rażące 2	2	Liczne błędy nierażące lub nieleczone błędy rażące
0	Brak uzasadnienia stanowiska 0	Błędy rzeczowe 0	Brak zamysłu kompozycyjnego 0	Wypowiedź niespójna 0	Styl niestosowny 0	Liczne błędy rażące 0	0	Liczne błędy rażące

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
 Jeśli w kategorii A praca uzyska 3 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
 Jeśli praca składa się z mniej niż 250 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.
 Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

Objaśnienia

A. Sformułowanie stanowiska (np. w postaci tezy lub hipotezy). Zdający powinien zrozumieć problem postawiony w poleceniu i sformułować stanowisko będące rozwiązaniem problemu. Stanowisko jest oceniane ze względu na to, czy jest **udaną próbą rozwiązania problemu**.

Adekwatność to odpowiedniość (zgodność, współmierność) **stanowiska i problemu** (zdający może się zgodzić, nie zgodzić, zachować postawę ambiwalentną wobec istoty problemu).

Stanowisko będące częściowo udaną próbą rozwiązania problemu jest skutkiem niepełnego zrozumienia problemu lub niepełnego zrozumienia tekstu.

Wypowiedź argumentacyjna, w której brak stanowiska, może zawierać jedynie streszczenie tekstu, biografię autora itp. lub rozwijać myśli niezwiązane z poleceniem.

Sformułowanie stanowiska nie musi stanowić wyodrębnionej części rozprawki.

B. Uzasadnienie stanowiska. Uzasadnienie jest oceniane ze względu na to, czy jest **trafne**, czy jest **szerokie i czy jest pogłębione**.

Uzasadnienie nie musi być graficznie wyodrębnioną częścią rozprawki.

Uzasadnienie **trafne** zawiera logicznie poprawne argumenty (czyli stwierdzenia poparte przykładami) za przyjętym rozwiązaniem problemu.

Szerokość uzasadnienia ocenia się na podstawie tego, czy zdający w swojej wypowiedzi odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu.

Uzasadnienie jest **szerokie**, jeśli zdający trafnie odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu.

Uzasadnienie jest wąskie, jeśli zdający trafnie odniósł się tylko do niektórych elementów wskazanych w poleceniu (np. nie odniósł się do podanego w zadaniu tekstu lub nie przywołał innego tekstu kultury).

Uzasadnienie **pogłębione** to uzasadnienie, w którym zdający **wnikliwie** odniósł się w rozwinięciu do **wszystkich elementów** polecenia.

Uzasadnienie jest **częściowe**, jeżeli (a) niektórych argumentów nie można uznać za logicznie poprawne wobec przyjętego stanowiska lub (b) niektóre argumenty są niepoparte przykładami, lub (c) niektóre argumenty są wzajemnie sprzeczne.

Wypowiedź argumentacyjna, w której **brak uzasadnienia**, nie zawiera logicznie poprawnych argumentów za przyjętym rozwiązaniem problemu lub rozwija myśli niezwiązane ze stanowiskiem.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na uzasadnienie stanowiska wobec problemu uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o nieznamomości: (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Kompozycję ocenia się ze względu na **funkcjonalność segmentacji i uporządkowania tekstu** zgodnie z wybranym przez zdającego gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy i akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia stanowiska i uzasadniających je argumentów oraz czy wyodrębnione części i akapity są logicznie i konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń).

Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniami w akapitach. Znaczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu napisanego przez zdającego ocenia się ze względu na **stosowność**.

Styl uznaje się za stosowny, jeśli zachowana jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez zdającego gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszczalne są drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności.

Styl częściowo stosowny dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu – np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka.

Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.

Styl jest niestosowny, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy. Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językową ocenia się ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. udziwniona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

H. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy rażące i nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji.

Тэма 2. Зрабі аналіз верша. Пастаў інэрпрэтацыйны тэзіс і абгрунтуй яго. Твая праца павінна налічваць не менш чым 250 слоў.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego.	<p>Zdający:</p> <p>1.1. zna utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej [...];</p> <p>1.2. rozpoznaje wartości narodowe związane z własnym dziedzictwem kulturowym, np.: ojczyzna, [...] społeczność, naród [...].</p>
III. Tworzenie wypowiedzi.	<p>Zdający:</p> <p>3.1. sprawnie posługuje się oficjalną odmianą języka narodowego [gimnazjum];</p> <p>3.1. tworzy dłuższy tekst pisany zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej;</p> <p>3.2. tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę, dobiera i porządkuje argumenty, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie);</p> <p>3.4. stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji.</p>
IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	<p>Zdający:</p> <p>4.7. określa problematykę utworu [gimnazjum];</p> <p>4.5. rozpoznaje treści symboliczne utworu;</p> <p>4.10. rozpoznaje sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego ([...] sytuacja liryczna [...]);</p> <p>4.13. wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty [...].</p>

Kryteria oceny interpretacji utworu poetyckiego

A	B	C	D	E	F	G	H	Poprawność zapisu
6	Koncepcja niesprzeczna z utworem, spójna i obejmująca sensy niedosłowne 12	Uzasadnienie trafne i pogłębione 2	Brak błędów rzeczowych 4	Kompozycja funkcjonalna 2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności 3	Styl stosowny 4	Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące 4	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące
4	Koncepcja niesprzeczna z utworem, ale niespójna i/lub obejmująca w większości znaczenia dosłowne 8	Uzasadnienie trafne, ale niepogłębione 1	Nie więcej niż jeden błąd rzeczowy 2	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji 1	Znaczne zaburzenia spójności 1	Styl częściowo stosowny 2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące 2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące
2	Koncepcja częściowo sprzeczna z utworem 4	Uzasadnienie częściowo trafne 0	Błędy rzeczowe 0	Brak zamysłu kompozycyjnego 0	Wypowiedź niespójna 0	Styl niestosowny 0	Liczne błędy rażące 0	Liczne błędy rażące
0	Brak koncepcji lub koncepcja całkowicie sprzeczna z utworem 0	Brak trafnych argumentów uzasadniających interpretację 0	Błędy rzeczowe 0	Brak zamysłu kompozycyjnego 0	Wypowiedź niespójna 0	Styl niestosowny 0	Liczne błędy rażące 0	Liczne błędy rażące

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
 Jeśli w kategorii A praca uzyska 2 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
 Jeśli praca składa się z mniej niż 250 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.
 Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

Objaśnienia

A. Koncepcja interpretacyjna jest efektem poszukiwania przez zdającego całościowego sensu utworu, tzn. jest pomysłem na jego odczytanie (wyrażonym np. w postaci tezy lub hipotezy interpretacyjnej). Ocenia się ją ze względu na to, czy jest **niesprzeczna z utworem i** czy jest **spójna**, a także czy zdający dociera do sensów niedosłownych interpretowanego utworu, czy czyta go jedynie na poziomie dosłownym.

– Koncepcja jest **częściowo sprzeczna** z utworem, jeśli jedynie we fragmentach (lub fragmencie) znajduje potwierdzenie w tekście.

– Koncepcja jest **całkowicie sprzeczna** z utworem, jeśli nawet we fragmentach (lub fragmencie) nie znajduje potwierdzenia w tekście.

– Koncepcja jest **spójna**, gdy obejmuje i łączy w całość odszukane przez piszącego sensory utworu.

– Koncepcja jest **niespójna**, gdy jest fragmentaryczna, tzn. rekonstruuje pojedyncze sensory cząstkowe (np. z poszczególnych strof tekstu) bez wskazania całościowego sensu utworu, oraz gdy zawiera luźno powiązane, niepowiązane lub wzajemnie wykluczające się odczytania sensu utworu (niesprzeczne z interpretowanym utworem).

Brak koncepcji to brak śladów poszukiwania sensu utworu (całościowego i/lub sensów cząstkowych) – praca nie jest interpretacją, a np. streszczeniem.

Koncepcja interpretacyjna nie musi stanowić wyodrębnionej części pracy, może wynikać z jej całościowej wymowy.

B. Uzasadnienie interpretacji jest oceniane ze względu na to, czy jest **trafne** i czy jest **pogłębione**.

– Uzasadnienie **trafne** zawiera wyłącznie **powiązane z tekstem argumenty na rzecz odczytania sensu utworu**. Argumenty muszą wynikać ze sfunkcjonalizowanej analizy, to znaczy wywodzić się z formy lub/i treści tekstu.

– Uzasadnienie jest **częściowo trafne**, jeśli w pracy oprócz niepowiązanych z tekstem lub/i niewynikających ze sfunkcjonalizowanej analizy argumentów został sformułowany przynajmniej jeden argument powiązany z tekstem i wynikający ze sfunkcjonalizowanej analizy.

– Uzasadnienie jest **pogłębione**, jeśli jest osadzone nie tylko w tekście, ale także w potwierdzonych tekstem i przyjętą koncepcją interpretacyjną kontekstach (np. biograficznym, historycznoliterackim, filozoficznym, kulturowym). Zdający powinien choć częściowo rozwinąć przywołany kontekst, aby uzasadnić jego pojawienie się.

– Uzasadnienie jest **niepogłębione**, gdy zdający przywołuje argumenty tylko z tekstu, albo tylko z kontekstu. Wszystkie argumenty muszą być sfunkcjonalizowane.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na koncepcję interpretacyjną uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o nieznajomości: (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Kompozycję ocenia się ze względu na **funkcjonalność segmentacji i uporządkowania tekstu** zgodnie z wybranym przez zdającego gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy i akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia koncepcji interpretacyjnej i uzasadniających ją argumentów oraz czy wyodrębnione części i akapity są logicznie i konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń). Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniem w akapitach. Znaczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu napisanego przez zdającego ocenia się ze względu na **stosowność**.

Styl uznaje się za stosowny, jeśli zachowana jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez zdającego gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności.

Styl częściowo stosowny dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu – np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka.

Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.

Styl jest niestosowny, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językową ocenia się ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. udziwniona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

H. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy rażące i nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji.